TÜRK İÇ HASTALIKLARI UZMANLIK DERNEĞİ
&
TÜRKİYE ENDOKRİNOLOJİ VE METABOLİZMA DERNEĞİ

DİABETES MELLİTUS OLAN ERİŞKİN HASTALARDA BAĞIŞIKLAMA REHBERİ

Yayımlanma tarihi: 23.11.2026

Katkıda Bulunanlar

Mine ADAŞ

Rıfat Furkan AYDIN

F. Nur BARAN AKSAKAL

Ekrem BAŞARA

Nursel ÇALIK BAŞARAN

Mine DURUSU TANRIÖVER

Selma KARAAHMETOĞLU

Akın KAYA

Emir Ömer KELEŞ

Ali Can KURTİPEK

Didem ÖZDEMİR

Lale ÖZIŞIK

Tufan TÜKEK

Serhat ÜNAL

Raportörler

Lale ÖZIŞIK

Serhat ÜNAL

Soyada göre alfabetik sıralanmıştır.

Türk İç Hastalıkları Uzmanlık Derneği
&
Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği

Diabetes Mellitus Olan Erişkin Hastalarda Bağışıklama Rehberi

Erişkin yaş grubunda diabetes mellitus varlığında bakımın bir parçası olarak bağışıklama yapılmalıdır. Bu kılavuz Cushing hastalığı olan, uzun süreli yüksek doz glukokortikoid kullanan ve vücut kitle indeksi ≥40 kg/m^2 olan bireyler için de önerilmektedir.

Erişkin bağışıklama standartları için önerilen dört adım:

1. Her hastayı her muayenede aşı durumu açısından değerlendirin (yaş, sağlık durumu ve yaşam tarzını dikkate alarak).
2. SHARE [share (öneriyi paylaş), highlight (faydaları vurgula), address (endişeleri yanıtla), remove/remind (engelleri kaldır/riskleri hatırlat), explain (sonuçları açıkla)] çerçevesiyle tavsiye edin.
3. Uygulayın veya yönlendirin (aşı polikliniklerine veya aile sağlığı merkezlerine).
4. Kayıt altına alın ve sevk sonrasını takip edin.

Aşı	Yaş grubu	Pozoloji	Ek bilgi
İnfluenza	Tüm hastalara	İnaktif aşı, her yıl tek doz uygulanır. **65 yaş ve üzerindeki erişkinlerde HD-IIV3, aIIV3 veya RIV3 tercihli olarak önerilmektedir.**	Ekim-Kasım ayları arasında uygulanması önerilir. Mart ayı sonuna kadar uygulanabilir.
Pnömokok	Tüm hastalara	Daha önce aşı yapılmamış ise: Tek doz KPA20 veya KPA21 uygulanır. KPA13 veya KPA15 yapılacak ise bir yıl sonra PPSA23 aşısı uygulanır.	Önceden aşı yapılmış bireylerde: - Ayrıntılı bilgi için aşağıdaki **Ek Materyal**'e bakınız.
Hepatit B	18-59 yaş * ≥60 yaş kişilere klinik değerlendirme doğrultusunda önerilir.	Rekombinant hepatit B Aşısı, üç doz olarak 0, 1 ve 6. aylarda uygulanır.	Hepatit B aşısı olduğuna veya hastalığı geçirdiğine dair kayıtlı bilgisi ve güvenilir öyküsü olmayan veya serolojik tetkiklerle bağışık olmadığı gösterilmiş erişkinlere önerilir. Son dozun bir ile iki ay sonrasında seroloji tekrarlanmalıdır; anti-HBs 10 IU/ml altındaysa tekrar aşılama planlanmalıdır.
Herpes zoster (Zona)	≥50 yaş hastalara * 18-49 yaş arasındaki immün yetmezliği olan hastalara	RZV, iki doz (0. ve 2.-6. ay) olarak uygulanır.	
RSV	≥50 yaş hastalara	Rekombinant aşı, tek doz olarak uygulanır.	
COVID-19	Tüm hastalara	Güncel ve onaylanmış, erişimi bulunan herhangi bir aşı uygulanır. Daha önce aşılanmış bireylere her yıl tek doz olarak uygulanır.	Ülkemizde temin edilmesi halinde uygulanması önerilir.

Td /Tdab	Tüm hastalara	10 yılda bir tek doz Td/Tdab uygulanır. * Primer aşı şeması tamamlanmış ise uygulanması uygundur.	Daha önce aşılanmamış ya da aşı durumu bilinmiyorsa primer aşılama şeması uygulanmalıdır. * Primer şema: 0, 1, 6 ay ara ile üç doz şeklindedir. Her 10 yılda bir Td veya Tdab şeklinde rapel uygulanmalıdır. * İlk dozun Tdab olması önerilir, takip eden rapel dozlar Td ya da Tdab olarak uygulanabilir.
Diğer aşılar			Diyabet tanısından bağımsız olarak tüm erişkinlere yapılması önerilen aşılar ulusal erişkin bağışıklama kılavuzlarına göre uygulanır.

HD-IIV3: Yüksek doz inaktif, aIIV3: Adjuvanlı inaktif, RIV3: Rekombinant influenza aşısı, KPA: Konjuge pnömokok aşısı, PPSA: Polisakkarit pnömokok aşısı, RZV: Rekombinant zona aşısı, RSV: Respiratuvar sinsityal virüs, COVID-19: Koronavirüs hastalığı 2019, Td: Difteri, tetanoz aşısı, Tdab: Difteri tetanoz aselüler boğmaca aşısı.

Not: Bu öneriler diyabet endikasyonuna yöneliktir. Hastanın yaşı, komorbiditeleri ve diğer risk durumlarına bağlı ek aşı endikasyonları için güncel erişkin bağışıklama kılavuzları dikkate alınmalıdır.

Gebelik, gebelik şüphesi veya immünsupresyon varlığında canlı aşılar uygulanmamalıdır. Gebelerde ve diyabet varlığında gebelik aşı şeması uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. *American Diabetes Association Professional Practice Committee. 4. Comprehensive medical evaluation and assessment of comorbidities: Standards of Care in Diabetes—2025. Diabetes Care 2025;48(1):59-85.*
2. *Samson SL, Vellanki P, Blonde L, Christofides EA, Galindo RJ, Hirsch IB, et al. American Association of Clinical Endocrinology consensus statement: Comprehensive type 2 diabetes management algorithm—2023 update. Endocr Pract 2023;29(5):305-40.*
3. *Centers for Disease Control and Prevention. Adult Immunization Schedule by Medical Condition and Other Indication, United States, 2025 (Addendum updated August 7, 2025). Erişim adresi: https://PPSA.cdc.gov/vaccines/hcp/imz-schedules/adult-medical-condition.html*
4. *Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD). Erişkin Bağışıklama 2025 Güncelleme Önerileri (Tablo 1 ve 2). Ankara, Türkiye: EKMUD; 2025. Erişim adresi: https://PPSA.ekmud.org.tr/index.php/haberler/374-eriskin-bagisiklama-rehberi-2025-onerileri-paylasimda*
5. *Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMD). Diabetes Mellitus ve Komplikasyonlarının Tanı, Tedavi ve İzlem Kılavuzu 2024. Ankara, Türkiye: TEMD; 2024. Erişim adresi: https://temd.org.tr*
6. *Türkiye Diyabet Vakfı (TDV). Diyabet Tanı ve Tedavi Rehberi 2025. İstanbul, Türkiye: Türkiye Diyabet Vakfı; 2025. Erişim adresi: https://PPSA.turkdiab.org*
7. *KLİMİK Derneği. KLİMİK Aşı Platformu: Erişkin Aşı Takvimi. Erişim adresi: https://asi.klimik.org.tr/asi-takvimi/at-1*

Ek materyal. Erişkinler için pnömokok aşı önerileri

Yaş/Grup	Önerilen Aşı	Uygulama Aralığı
≥50 yaş (daha önce aşı uygulanmamış)	KPA15 + PPSA23 veya KPA20/KPA21	PPSA23, KPA15'ten **en az bir yıl sonra** (yüksek risklilerde[3] **sekiz hafta sonra**)
≥50 yaş (daha önce KPA13 uygulanmış)	KPA20 veya KPA21	KPA13'ten **en az bir yıl sonra**
≥50 yaş (daha önce PPSA23 uygulanmış)	KPA15 veya KPA20 veya KPA21	PPSA23'ten **en az bir yıl sonra**
≥50 yaş (KPA13 + PPSA23 uygulanmış, her iki doz da 65 yaşından önce yapılmış)	KPA20 veya KPA21	Son aşıdan **en az beş yıl sonra**
≥50 yaş (KPA13 + PPSA23 uygulanmış, her iki doz da 65 yaşından sonra yapılmış)	KPA20 veya KPA21 (klinik karar doğrultusunda)	Son aşıdan **en az beş yıl sonra**
19–49 yaş, risk grubu[1] (daha önce aşı uygulanmamış)	KPA15 + PPSA23 veya KPA20/KPA21	PPSA23, KPA15'ten **en az bir yıl sonra** (yüksek risklilerde **sekiz hafta sonra**)
19–49 yaş, risk grubu[1] (daha önce KPA13 uygulanmış)	KPA20 veya KPA21	KPA13'ten **en az bir yıl sonra**
19–49 yaş, risk grubu[1] (daha önce PPSA23 uygulanmış)	KPA15 veya KPA20 veya KPA21	PPSA23'ten **en az bir yıl sonra**
19–49 yaş, risk grubu[1] (KPA13 + PPSA23 uygulanmış)	KPA20 veya KPA21[2]	Son aşıdan **en az beş yıl sonra**

Ek materyal. Erişkinler için pnömokok aşı önerileri (devamı)

KKPA: Konjuge pnömokok aşısı; PPSA: Polisakkarit pnömokok aşısı;

[1] Risk grubu: Yaşı 50'nin altında olan erişkinlerde kronik kalp, karaciğer veya akciğer hastalığı, diabetes mellitus, koklear implant, beyin omurilik sıvısı (BOS) kaçağı, sigara kullanımı, alkol kullanım bozukluğu, bakım evinde yaşama, kronik böbrek yetmezliği veya nefrotik sendrom, immün yetmezlik, iyatrojenik immünsupresyon, malignite, insan immün yetmezliği virüsü (HIV) enfeksiyonu, hematolojik maligniteler, solid organ nakli, orak hücre hastalığı veya diğer hemoglobinopatiler ile konjenital veya edinsel asplenisi bulunan bireyler.

[2] İmmünsupresif durumlar, koklear implant ve BOS kaçağı bulunan kişilerde ek KPA uygulanması önerilmektedir. Buna karşılık alkol kullanım bozukluğu, kronik kalp hastalığı, kronik karaciğer hastalığı, kronik akciğer hastalığı, sigara kullanımı veya diabetes mellitus bulunan kişilerde bu aşamada ek KPA veya PPSA23 dozu önerilmemektedir. Bu bireylerde pnömokok aşı endikasyonu 50 yaşına ulaştıklarında yeniden değerlendirilmelidir.

[3] Kronik böbrek yetmezliği, nefrotik sendrom, primer veya sekonder immün yetmezlikler, iyatrojenik immünsupresyon, maligniteler, HIV enfeksiyonu, Hodgkin hastalığı, lösemi, lenfoma, multipl miyelom, solid organ nakli, konjenital veya edinsel aspleni, orak hücre hastalığı veya diğer hemoglobinopatiler, koklear implant ve BOS kaçağı bulunan kişiler.

Kaynak: Ozisik L. The New Era of Pneumococcal Vaccination in Adults: What Is Next? Vaccines 2025;13(5):498. https://doi.org/10.3390/vaccines13050498

Hasta Adı Soyadı:
Tarih:

Diabetes Mellitus Örnek Aşı Kartı

Aşı	Aşı Adı	Pozoloji	1. Doz	2. Doz (Var ise)	3. Doz (Var ise)	Bağışıklama tamamlandı mı?
Influenza (Mevsimsel Grip)	.....	Tek Doz *(Her Yıl)*	GG/AA/YYYY			
Pnömokok (Zatürre)	.....	Tek Doz	GG/AA/YYYY			
	.....	Tek Doz	GG/AA/YYYY			
HBV (Hepatit B)	.....	Üç Doz; 0,1 ve 6. aylarda	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	
Herpes Zoster (Zona)	.....	İki Doz *0 ve 2-6 ay arasında (Minimum aralık: 0 ve 1. Ay)*	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY		
RSV	.....	Tek Doz	GG/AA/YYYY			
Td/Tdap (Tetanoz – Difteri/ Tetanoz – Difteri Aselüler Boğmaca)	.....	Tek Doz *10 yılda 1 Td/Tdab (Primer Aşı Şeması tamamlandı ise)*	GG/AA/YYYY			
COVID-19	.....	.....	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	
Diğer Aşılar (varsa)	.....	.....	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	
	.....	.....	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	GG/AA/YYYY	